

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעב"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

אויפער תורה קוויאל

פרשת מטות

כיתה ו' (א-ב)

הר"ר מרדכי מנחם שווארץ הי"ו
הר"ר יואל וויינבערגער הי"ו

חידו"ת לפרשת מטות

מרוב ענוה סבר שבודאי ידנוהו למיתה על רוב פשעיו, אמנם לעומת זה גרמה גודל הענוה הלזו שיאהבו אותו בנ"י ביתר שאת, וזהו ב' דברי רש"י להודיע שבחן של רועי ישראל דמתחילה מה הוא אומר עוד מעט וסקולני היינו כי משה חשב שעוונותיו מרובין עד כי עוד מעט חידונו אותו למיתה על חטאיו, אכן מפיני שהיה שונא עצמו כ"כ על כן הוסיפו בנ"י להעריצו ולהקדישו ביותר, ולכן כששמעו שמיתתו תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת ונמסרו על כרחן.

(ברך משה)

אלה החוקים וכו' בין איש לאשתו. וי"ל כוונת הכתוב מה שאמר דוד ע"ה (ותהלים צ) תפלה למשה, שעיקר תפילתו היה שרצה לבטל גזירת

וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא.

פירש"י להודיע שבחן של רועי ישראל כמה חביבין הם על ישראל עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר עוד מעט וסקולני ומששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן, ויובן לפי עובדא דהוי כי הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק היה נוסע אל הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב ואז כבר היו נוסעים קהל חסידים אל הרבי ר' אלימלך פעם אחת שאל אותו הרבי ר' מיכל מדוע הקהל נוסעים אליכם השיב מפני שאני אוהב צדיקים וונתכוין על הרבי ר' מיכל) אמר לו הרבי ר' מיכל לאותו צדיק שר' אלימלך אוהב אני שונא, השיב הרבי ר' אלימלך אדרבא מטעם זה עצמו אני אוהב אותו, ולכן י"ל כי משה רבינו הוא שאמר על עצמו עוד מעט וסקולני היינו כי

השבועה מה שאמר כבר נשבעתי, והוא מצד שהוא "איש" אלוהים ובעל יכול להפר נדרי אשתו, ולכן אמר אח"כ באותו מזמור "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור", וזה היה עיקר כוונת משה שרצה להפר שבועת הקב"ה כי הוא איש האלהים כבעל שמיפר נדר האשה, רק קשה הרי הבעל אינו מיפר אלא ביום שמעו, והרי שבועת הקב"ה הי' כבר מזה זמן רב, ואיך יטעון עתה משה רבינו להפר השבועה, ולכן אמר משה דבר הזה שייך לגבי אדם, משא"כ אצל הקב"ה כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין צז). יומו של הקב"ה אלף שנים, וא"כ שפיר יוכל להפר.

(חוט המשולש)

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב.
וברש"י בלעם הלך שם ליטול שכר כ"ד אלף שהפיל מישראל בעצתו, ויצא ממדין לקראת ישראל וכו' נתנו

לו שכרו משלם ולא קפחוהו, ע"כ. ויש לדקדק מה לו לרש"י להדגיש שהיה בשלימות, ונראה דהנה מלכי מדין הם יעצו להכשיל את ישראל בע"ז של פעור, ולכן מתו במיתת סקילה שנפלו מן האויר למטה כמו הנסקל שנפל מבית הסקילה שהיה גבוה ב' קומות, מדה כנגד מדה שהכשילו את ישראל בע"ז שעונשה בסקילה, אך בלעם לא נתחייב סקילה, כי הוא לא יעץ אלא לזנות וגרם מיתת מגיפה לישראל, על כן נהי שנפל מהאויר אבל לא מת בנפילה זו כמפורש בכתוב שנהרג בחרב.

אך באמת היה לו למות במגיפה מדה כנגד מדה, ולמה מת בחרב, אולם בלעם טעה בחשבונו כשביקש רק שכר כ"ד אלף, ושכח שנהרג מכוחו עוד אחד מלבד הכ"ד אלף, והוא זמרי בן סלוא שמת בסייף ברומחו של פנחס, על כן מדגיש רש"י שנתנו לו שכרו משלם "בשלימות" וכללו גם נקמת זמרי שנהרג בחרב, ולכן הרגוהו בחרב כי מי שנתחייב ב' מיתות נידון בחמורה, והרג חמור

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות ב"ס מרן רבינו הקדוש זיעעב"א - בנשיאות ב"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

בס"ד

(חתם סופר)

ממגיפה.

לא יחל דברו

ויש להבין כפל הלשון, ונראה לרמז בזה מה שסיפרו חז"ל בכתובות (דף ע"ו.) בר' יהושע בן לוי שבעת שבא מלאך המות לקבל נשמתו א"ל הראה לי מקומי בגן עדן וכשהגיע לשם קפץ ר' יהושע בן לוי לתוך הגן עדן ונשבע שלא יבוא בחזרה, אמר הקב"ה אם נשבע בשבוע מעולם ונשאל עליה להתירה נשלח אותו חזרה לעולם, ואם לא, יכול להשאר כאן, וזהו שאמר איש כי ידור וכו' או השבע שבוע לאסר איסר על נפשו דייקא שאוסר על נשמתו שלא תצא מגן עדן, אז אם לא יחל דברו, פי' אם הוא אינו מחלל דברו בשום פעם, אומר הקב"ה ככל היוצא מפיו יעשה ולא יצטרך לחזור משבועתו, ורמז לדבר ככל היוצא מפיו יעשה אותיות יהוש"ע, והיינו ככל היוצא מפיו יהושע, היינו ר' יהושע בן לוי.

(אלופי יהודה)

ככל היוצא מפיו יעשה

בספר יגדיל תורה מובא סיפור נורא עד מאוד, הקשור לדברי רש"י הללו, אותו סיפר הגה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זי"ע לתלמידיו: שבהיותו רב בלובלין, ראה בפנקס החברא קדישא סיפור שמצוה לפרסמו, למען ידעו כמה גדול כח התורה: לרבינו המהרש"ל (שהיה רב וראש ישיבה בלובלין לפני 400 שנה) היה תלמיד שהתאלמן מאשתו, חלפו כמה חודשים מפטירתה והאברך עודנו מתהלך אפוף מרה שחורה, קרא לו המהרש"ל ושאלו לפשר הדבר, לאחר שהפציר בו רבות, גילה התלמיד שכאשר שכבה אשתו על ערש דוי, הבטיח לה בתקיעת כף שלא ישא אשה אחרת לעולם, אמר לו המהרש"ל, עפ"י דין תורה השבועה לא חלה, דהו"ל נשבע לעבור על המצוה, ולכן מותר לך, ועליך להקים בית בישראל, ולזכות להעמיד דורות. התלמיד עשה כפקודת רבו ונשא אשה. לא עברו ימים מועטים וכל לובלין היתה כמורקחה, האברך נפטר לבית עולמו!... משספרו זאת למהרש"ל, ביקש להזמין את אנשי החברא קדישא, וציוה להם לעשות לאברך את טהרתו ולהתנהג בו כרגיל, וכשיהיו מוכנים להניחו בקברו, יודיע לו. וכן עשו. לקח המהרש"ל פתקא ורשם: "שלום שלום לכם פמליא של מעלה, אני פסקתי ע"פ דין תורה שתלמידי מותר וחייב לשאת אשה, ואני גוזר 'בכח התורה' שתחזירו לי תלמידי!..." חתם שמו, וציוה להניח הקלף ביד המת, להניחו בקבר, ולהשאיר את הקבר פתוח, וכשכולם יעזבו את בית העלמין... לא עברה שעה קלה, האברך יצא מקברו בתכריכי, והתהלך ברחובות, כאילו מאומה לא קרה... כשבא המת עם תכריכיו לביתו נבהלה אשתו וברחה לבית אביה מרוב פחד ואימה. בבוקר שלח המהרש"ל לתלמיד שילבש בגדיו ויבוא לישיבה, כשהתלמיד בא לישיבה פחדו התלמידים לשבת ע"י מת. גזר המהרש"ל 'בכח התורה' ששר השכחה ישתלט על לובלין, וישכיח את כל הענין מאנשי לובלין, האברך שב להיות כאחד האדם, וזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות...